

οὗτος ἐξήτει τὸν θάνατον τῆς συζύγου του.

Μετὰ τέσσαρας ἀλλεπαλήλους ἐξετάσεις καὶ μίαν οὐχὶ δεκατετράμηνον ὥς τινες εἶπον ἀλλὰ τριῶν μηνῶν καὶ εἰκοσιδύο ἡμερῶν φυλάκισιν εἰς Βαστίλλην ἢ Βινσένην, ἠθωώθη μὲν ὀριστικῶς δι' ἀποφάσεως τῆς 14 μαΐου, ἐμακρύνθη δὲ διὰ διαταγῆς ἐπὶ ἐν ἔτος τῶν Παρισίων, καὶ ὅταν ἐπανήλθεν ἔμεινεν εἰς τὴν μικρὰν θέσιν τοῦ λοχαγοῦ τῶν σωματοφυλάκων μέχρι τοῦ 1690 ὅτε διοικητῆς γενόμενος τοῦ στρατοῦ τῆς Φλάνδρας ἔλαβε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ὑπομασθῇ ὁ ἥρωας τοῦ Νερβίδ καὶ τοῦ Στέϊνκερκ.

Ὁ Μπονὰρ κατεδικάσθη εἰς τὴν ἐνώπιον τῆς Παναγίας αὐτοκατηγορίαν ἢ τὴν εἰλικρινῆ ἐκείνην ὁμολογίαν τὴν λεγομένην «τὸ σχοινὶ εἰς τὸν λαιμὸν καὶ ἰσόβια κάτεργα,» ὁ δὲ Μοντ-μαγιὸρ, ὡς προεῖπα, εἰς ἐξορίαν, καὶ ὁ Βοτὲ, ἕτερος ὑπηρέτης τοῦ δουκὸς συγκατηγορούμενος μὲ τὸν Μπονὰρ ἐπὶ παραποιήσει τῆς ὑπογραφῆς τοῦ κυρίου του, εἰς ἐννέα ἐτῶν κάτεργα. Εἶχεν ἄδικον ὁ φιλόσοφος, ὁ παραβαλὼν τοὺς νόμους μὲ ἀράχνην ἣτις ἀλίσκει μὲν τὰ μικρὰ ζωῦφια, διασχίζεται δὲ ἀπὸ τὰ μεγάλα ζῶα;

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος.)

ΝΑΙΔΣ ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΝΙΑΚΗ

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Β'.

Ὁ Μανιάκης δούς τὰς ἐξετάσεις περὶ διπλώματος ἐνώπιον τῶν καθηγητῶν ἐν πομπῶδει τελετῇ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Καμβρίγης, προσηγορεύθη τῷ 1825 νομοδιδάσκαλος, ἐπευφημούμενος καὶ συγχαιρόμενος ὑπὸ τῶν παρευρεθέντων. Μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν ἔλαβε διαταγὴν παρὰ τοῦ λόρδου Γυλφὸρδ, κατὰ τὸ

προσκλητήριον τῆς Ἰονίου Γερουσίας, ἵνα ἐλθὼν εἰς Κέρκυραν, ἀναδεχθῇ τὴν ἔδραν καθηγητοῦ τῶν νομικῶν εἰς τὴν Ἰόνιον Ἀκαδημίαν. Ἀποχαιρετίσας οὖν τοὺς καθηγητὰς καὶ τοὺς λοιποὺς φίλους ἐν Καμβρίγῃ καὶ Λονδίνῳ, ἀπέπλευσεν εἰς Καλαί.

Διερχόμενος οὖν τὰς πόλεις Γαλλίας καὶ Ἰταλίας, παρετήρει τρόπους καὶ ἥθη τῶν λαῶν ἐκείνων. Ὡς δὲ σπουδαῖος ἀνὴρ, ἐξήταζεν ἅπαντα τὰ ἐν αὐτοῖς ἐκπαιδευτήρια, καὶ ἐστάθμιζε τὴν βαθμίδα τοῦ πολιτισμοῦ, ἐφ' ἧς ὑψοῦνται τὰ ἔθνη. Ὑπομνήματα τοιαύτης περιηγήσεως συνέταττεν, ὧν μόνον διεσώθη τὸ ἐξῆς προοίμιον καὶ τεμάχιον.

(Προοίμιον.)

« Δὲν εἶναι πρᾶγμα πλέον ἐπιτήδειον εἰς τὸ νὰ ὀξύνῃ τὸν ἀνθρώπινον νοῦν, ὥς νὰ βλέπῃ ἥθη καὶ τρόπους διαφόρων ἐθνῶν. Καὶ ὁ Ὅμηρος θέλων νὰ δηλώσῃ τὸν Ὀδυσσεά πολυτροπον λέγει·

« Πολλῶν δ' ἀνθρώπων εἶδον ἄστεα καὶ νόον ἔγνων. »

» Ὅταν τις περιηγῇται εἰς ξένους τόπους, πᾶν πρᾶγμα τὸν ἐκπλήττει, διεγείρει τὴν περιέργειάν του, καὶ τὸ μεγαλύτερον ὅταν ὁ περιηγητὴς ἐλθῇ εἰς τινα τόπον, ὅστις νὰ ἔφθασεν εἰς κάποιον βαθμὸν δόξης· διότι ἀμέσως ἀρχίζει νὰ σκέπτεται σπουδαίως πῶς καὶ διὰ ποίων μέσων τὸ τοιοῦτο ἔθνος ἔπραξε τοιαῦτα μεγάλα ἔργα. Ὑπὸ τούτων καὶ τοιούτων λόγων καὶ ἐγὼ παρακινηθεὶς ἐπεχειρίσθην νὰ συγγράψω τὴν εἰς τὴν Εὐρώπην περιήγησίν μου, προθυμοποιηθεὶς ὅχι τόσον εἰς τὸ νὰ ἐπιδείξω τὴν εἰς τὸ σύγγραμμα ἐπιδεδιότητά μου, ὅσον εἰς τὸ νὰ παραδώσω εἰς τοὺς ὁμογενεῖς μου ἀπλῶς καὶ ἀκαλλωπίστως ὅ,τι εἶδον καὶ ἤκουσα, τὴν Εὐρώπην περιερχόμενος. »

(Τεμάχιον.)

« Αὐτὸς ἤρχισε νὰ μὲ ἐξετάζῃ ὅποιον ἐπαγγέλματος ἄνθρωπος εἶμαι, καὶ ἀφ' οὗ ἤκουσεν ὅτι εἶμαι σπουδαῖος, καὶ ὑπάγω εἰς Κορφοῦς, διὰ νὰ γείνω καθη-

γητῆς τοῦ δικαίου, ἐδιώρισε νὰ μὲ δοθῇ ὀπίσω τὸ πρᾶγμα καὶ οὕτως ἀνεχώρησα. Μετὰ τοῦτο ἐπεμελήθημεν νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ ὀφφίκιον τῶν ἁμαξῶν, νὰ πάρωμεν τοὺς τόπους μας διὰ Παρίσιον. Τὰς 6 ὥρας τὸ ἑσπέρας ἀφήσαμεν τὸ Καλαί, καὶ τὰς 11 1/2 ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἀγίου Ὁμήρου. Ἐδῶ ἐπίαμεν μόνον ὀλίγον καφφέν· διότι ἦτον ἀργά, καὶ ἦτον ἀδύνατον νὰ εὕρωμεν τίποτε ἄλλο· ἔπειδὴ ἦτον νύκτα. Φυσικὰ δὲν ἤμπορούσαμεν νὰ ἴδωμεν ὅλην τὴν πόλιν. Μὲ ἐφάνη ὅμως, ὅτι εἶναι πόλις παλαιά, μεγάλη, καὶ καλά ὠχυρωμένη. Ἐχει δὲ καὶ Λύκειον μεγάλον, ὅπου αἱ τέχναι καὶ ἐπιστήμαι διδάσκονται, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἐπιστατεῖ ἓνας Ἰησουίτης, ὅστις ἀπὸ τὴν πόλιν ταύτην ἕως εἰς Παρίσιον συνεταξίδευσσε μὲ ἡμᾶς. Ἐγὼ συνωμίλησα ὀλίγον μετ' αὐτοῦ, καὶ μὲ ἐφάνη νὰ ἦτον ἀνὴρ καλοκάγαθος καὶ μὲ προκοπὴν· καὶ ἄλλο κακὸν δὲν εἶχε παρὰ ὅτι ἦτον Ἰησουίτης· διότι τὸ τάγμα τοῦτο τῶν καλογήρων ἐστάθη τὸ πλέον φιλόδοξον καὶ ἐπικερδὲς καὶ ἐπροξένησε πλείστα κακὰ εἰς τὴν κοινωνίαν, ὅταν ἔλαβεν ἐπιρροὴν εἰς τοὺς διαφόρους βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης· καὶ διὰ τοῦτο πρὸ ὀλίγων χρόνων ἐξωρίσθησαν ἀπὸ ὁλοῦθεν. Δὲν ἐσβύσθη ὅμως τὸ τάγμα, μήτε μὲ αὐτὴν τὴν καταδίωξιν· διότι κρυφὰ ἐσώζοντο. Τώρα ἤρχισαν νὰ ἀναλαμβάνωσι πάλιν τὴν πρωτέραν τῶν δυνάμιν εἰς Γαλλίαν καὶ Ἰταλίαν. Μάλιστα δὲ ἤκουσα, ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Κάρολος ὁ δέκατος εἶναι τόσο δεισιδαίμων, ὥστε συνευρίσκεται πάντοτε μετὰ τῶν καλογήρων καὶ Ἰησουϊτῶν. Ἄν τὰ πράγματα προχωρήσωσιν οὕτως, εἶναι φόβος ὅτι ἡ Γαλλία θέλει ὀγλήγωρα ξεπέσει ἀπὸ τὴν φήμην τὴν ὑποίαν ἕως τώρα ἐχαίρετο ὡς ὁ πλέον φωτισμένος τόπος τῆς Εὐρώπης.

Τρίτη 13 Σεπτεμβρίου 1823.

Τὰς ὀκτὼ ὥρας ἐπρογεύθημεν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἀγίου Παύλου (Saint Paul), εἰς τὰς 2 1/4 μετὰ τὸ μεσημέρι ἐφθά-

σαμεν εἰς Ἀμιενς, ἥτις εἶναι πόλις πολυάνθρωπος καὶ ἐμπορικὴ, καὶ ἔχει μίαν ἐκκλησίαν Γοτθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἥτις ἠμπορεῖ νὰ συγκαταριθμηθῇ μὲ τὰ πρῶτα οἰκοδομήματα τούτου τοῦ εἰδους. Ἐγὼ δὲ ἐθαύμασα ἰδὼν τὴν λαμπρότητα τοῦ οἰκοδομήματος, καὶ περιεργεῖα φερόμενος ἀνέβην ἕως εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τῆς στέγης, εἰς ἓν μέρος τῆς ὁποίας εἶδον μίαν τράπεζαν πετρίνην, στρογγυλὴν, εἰς τὴν ὁποίαν (ὡς μᾶς εἶπεν ὁ ὑπηρέτης) ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Εὐρρίκος ὁ τέταρτος ἐγεύθη ὅταν ἦλθε νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὰ Ἰσπανικὰ στρατεύματα, ὅπου ἦσαν εἰς τὴν πέριξ πεδιάδα, καὶ ὅτι πρὸ δύο ἑβδομάδων, ἡ δούκισσα τοῦ Βερῆ ἐγεύθη εἰς τὴν αὐτὴν τράπεζαν. Ἀφοῦ εἶδαμεν τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπήγαμεν νὰ γευθῶμεν. Ὁ Ἰησουίτης καὶ ἄλλος ἓνας ἔμπορος, νομίζω, μᾶς εἶπον ὅτι μᾶς ἐπρόσμενον. Ἡμεῖς δὲ τοὺς ἐζητήσαμεν συγχώρησιν, καὶ οὕτως ἐκαθήσαμεν. Τὸ γεῦμα ἦτον καλομαγειρευμένον καὶ πολυτελές· διότι φαίνεται ὅτι ὁ Ἰησουίτης ἀπελάμβανεν ὁλοῦθεν τοιαύτην ὑπόληψιν, ὥστε ὅπου καὶ ἂν ἐπήγαινε, τὸν ἐπεριποιούντο πολὺ καλά. Μετὰ τὸ γεῦμα, ἡμῶν παρόντων, ὁ ξενοδόχος τοῦ εἶπεν, ὅτι τοῦ κακοφαίνεται πολλὰ ὅτι δὲν ἤξευρε πῶς ἔμελλε νὰ ἔλθῃ.»

Ἀφίχθεις ὁ Μανιάκης εἰς Κέρκυραν, ἐνηγκαλίσθη τοὺς γονεῖς. Εἶτα ἐπαρουσιάσθη πρὸς τὸν Ἀρμοστήν καὶ τὴν Γερουσίαν, καὶ ἔδωκε τὸν ὀφειλόμενον ὄρκον τῆς ὑπηρεσίας, διορισθεὶς εἰς τὴν καθηγεσίαν τῶν νομικῶν ἐν τῇ ἰονίῳ ἀκαδημίᾳ. Τὸν ζῆλον περὶ συστάσεως αὐτῆς ἐπὶ κοινῇ ὠφελείᾳ τῶν Ἑλλήνων, ἐξέφραζε πρὸς πολλούς. Ἐπὶ τούτῳ ἔγραφε προτροπὰς εἰς κοινὸν φωτισμὸν τοῦ ἔθνους καὶ εἰς διδασκαλίαν τῆς διδαχθησομένης μαθηματικῆς διὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης πρὸς τὸν συνάδελφον καθηγητὴν Καρανδινὸν Κεφαλλῆνα, συντηρούμενον ἐν Παρισίοις, ὡς τρόφιμον τοῦ κόμητος Γυλφὸρδ, χάριν τελειοποιήσεως τῶν μαθηματικῶν καὶ μη-

χανικῶν. Πρὸς δὲ τὸν ἐκλαμπρότατον Γερουσιαστὴν καὶ πρῶτον ὑψηλότατον πρόεδρον καὶ πολιτικὸν ἐπιφανῆ τῆς Ἰονίου πολιτείας Βαρῶνα Ἑμμανουὴλ Θεοτόκην ἐξεδήλου δι' ἐπιστολῆς ἐκ Λονδίνου περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐκπαιδεύσεως — Τολμῶ νὰ κάμω αὐτὰς τὰς γενικὰς πολιτικὰς παρατηρήσεις πρὸς τὴν εὐγενείαν σου, ἐπειδὴ νομίζω, ὅτι εἰς οὐδένα ἄλλον ἤθελε γελῶσιν ὠφελείας τινὸς πρόξενοι εἰμὴ εἰς ἄνδρα βουλευτὴν καὶ πολιτικόν, ὡς ἡ Ἐκλαμπρότης σου, τοῦ ὁποίου τὸ φιλόπατρι καὶ τὰ ἐλευθέρια αἰσθήματα κοινῶς ἐγνώρισαν διότι πάντοτε ὁσάκις ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ συνομιλήσω μετὰ σοῦ, ἀκαταπαύστως ἤκουσα, ὅτι ἀδύνατον εἶναι νὰ εὐτυχῇ γένος, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἰδίαν γλῶσσαν καὶ μάθῃσιν. Καὶ εὐτυχὴς ἡ κοινὴ ἐκείνη, τῆς ὁποίας οἱ ἄρχοντες ἔχουσιν ἀδιακόπως κατὰ νοῦν τὴν κοινὴν εὐδαιμονίαν. Ἡ κοινὴ ἄρα εὐδαιμονία εἶναι ὁ σκοπὸς ἐνὸς νομοθέτου καὶ πολιτικοῦ. Εὐδαιμονία δὲ ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ πολιτισμοῦ· μήτε πολιτισμὸς χωρὶς παιδείας καὶ μαθήσεως, μήτε παιδεία καὶ μάθησις χωρὶς καταστημάτων ἐπὶ τούτῳ. Ἡ συσταθεῖσα ἄρα ἐν Κερκύρᾳ Ἀκαδημία εἶναι κατὰστημα ἀπολύτως ἀναγκαῖον τόσον διὰ τὴν εὐδαιμονίαν, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν παρὰ τοῖς ἄλλοις ὑπόληψιν τοῦ λαοῦ τῶν Ἰονίων πολιτειῶν. Διότι ἐλπίζεται ὅτι ἡ ἐξ αὐτῆς ὠφέλεια δὲν θέλει περιορισθῇ εἰς μόνας τὰς νήσους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ἑλλάδος. Ἐκ τούτου ἄρα δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι συνεργεῖτε μετὰ τοῦ εὐεργετικωτάτου φιλέλληρος Κόμητος Γουλφὸρδ, ὅπως φέρῃ καὶ τὸ κατὰστημα τοῦτο εἰς ὅσον ἐνδέχεται τελειότητα. Τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρὸς τούτου πρέπει νὰ θαυμάζεται ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων μετ' εὐγνωμοσύνης καὶ σέβας. Διότι αὐτὸς ἀπὸ πολλοῦ νιοθέτησε τὴν Ἑλλάδα ὡς ἰδίαν ἑαυτοῦ πατρίδα καὶ ἐφρόντισε πάντοτε νὰ τὴν εὐεργετήσῃ.

Τῇ 4 Νοεμβρίου 1825 ἐγένετο ἡ συνήθης τελετὴ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθη-

μάτων. Ἐν αὐτῇ συμπαρευρέθη ὁ Ν. Μανιάκης, φορῶν ὡς καθηγητὴς τὸν ποδὴρην χιτῶνα χρώματος ὑακίνθου, δι' οὗ διεκρίνοντο οἱ τῆς νομικῆς σχολῆς σπουδασταὶ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, τὴν χλαμύδα, τὸν πῖλον καὶ τὰς μεγάλας ἐμβάδας μὲ κροσσούς ὡς οἱ ἄλλοι καθηγηταί. Εἰς δὲ τὴν ἔδραν ἀναβὰς, ἐξεφώνησεν ἑλληνιστὶ λόγον περὶ τοῦ σπουδαίου καὶ ὠφελίμου τῆς νομικῆς ἐπιστήμης εἰς χρῆσιν κοινωνίας καὶ πολιτείας. Ὁ λόγος ἐχειροκροτήθη. Πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτὸν διδάσκοντα ἑλληνιστὶ ἐθαύμαζον, πῶς ἐν τῇ ἀπλοελληνικῇ γλώσσῃ καθαρευούσῃ δύναται νὰ διδαχθῇ ἐπιστήμη, ἥς οἱ ὄροι ἦσαν ἕως τότε εἰς χρῆσιν ἐν μόνῃ τῇ Λατινικῇ. Διότι δι' αὐτῆς οὐ μόνον ἐπεκράτησε νὰ διδάσκωνται τὰ νομικὰ ἐν πολλοῖς πανεπιστημίοις τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ καὶ ἅπαντες οἱ Νόμοι καὶ αἱ εἰσηγήσεις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου, καὶ οἱ κώδικες ἀνέκαθεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Βυζαντινῶν Λατινιστὶ ἐγράφοντο. Ὅθεν μέγας ἔπαινος ὀφείλεται τῷ καθηγητῇ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας Μανιάκῃ ὅτι ἐνῶ οἱ δύο ἄλλοι καθηγηταὶ συνάδελφοι Λαντσίλης καὶ Καρούσος Ἰταλιστὶ ἐδίδασκον τὰ νομικὰ μαθήματα, αὐτὸς πρῶτος μετήρχετο τὴν καθηγεσίαν Ἑλληνιστὶ. Ὡς δὲ ἑλλην νομομαθὴς καὶ συγγραφεὺς, τοὺς ὄρους ἀνηρεύνησε τοὺς περισωθέντας ἐν συγγράμμασι τῶν ἀρχαίων ῥητόρων καὶ συγγραφέων, καὶ ἄλλους προσφθεῖς ἀνεύρε, καὶ ῥῆσιν προσήκουσαν, καὶ φράσιν κατάλληλον καὶ εὐκρινῆ τῆς ἐπιστήμης ἐφιλοπόνησε κατὰ τὰς παραδόσεις ἀναπτύξεις καὶ συγγραφὰς νομικῶν μαθημάτων. Συγγράμματα δὲ αὐτοῦ περιεσώθησαν καὶ διατηροῦνται παρὰ τῷ νιῷ Κωνσταντίνῳ εἰσέτι ἀνέκδοτα καὶ συνταχθέντα διὰ τὰς παραδόσεις του.

Τοιαύτην ἀνάπτυξιν δώσας εἰς τὰ νομικὰ μαθήματα, καὶ παρὰ πάντων ἐπαινούμενος, οὐχὶ μόνον μικρὸν τὸ κλέος ἀπήλαυσεν ἐν Ἑπτανήσῳ, ἀλλὰ καὶ ἡ φήμη αὐτοῦ ὑπερέβη τὰς Ἑλληνικὰς θαλάσσας, καὶ ἐφθασεν εἰς τὰς Ἀλπεῖς. Ἡ

Ἰταλία ἐπρόσφερε τιμὴν αὐτῷ διερχομένῳ τὰς πόλεις τῆς τῷ 1827. Ἡ Πίζα ἐδεξιοῦτο τὸν σοφὸν Ἕλληνα, καὶ συνηρίθμει μεταξὺ τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς. Ἐπὶ τιμῇ αὐτοῦ ἡ νομικὴ σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου ἐκείνου συνεκρότει ὁμήγυριν τῷ 1825. Ἐν δὲ πομπῳδῇ τελετῇ, παρόντων τῶν καθηγητῶν ὅλων τῶν σχολῶν, καὶ μεγάλης πληθύος Ἑλλήνων καὶ Ἰταλῶν σπουδαστῶν συρρέουσάσης εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐκείνου καθιδρύματος, ἐξεφώνει τὸ ἐγκώμιον τοῦ καθηγητοῦ Μανιάκη λατινιστὴ ὁ καθηγητὴς τοῦ κανονικοῦ δικαίου Βοναϊνής. Τούτου ἐπήγει ἅπασαν τὴν φιλοπονίαν ἐν γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς, καὶ τὸ ἄοκνον ἐν νομομαθείᾳ καὶ φιλοσοφίᾳ. Ἀφηγήθη τὸ σέβας ὁ σύνεσις, παιδεία, καὶ ἠθικὴ ἐφέλκετο τῷ ἀνδρὶ ἐκ πάσης Βρετανικῆς καὶ Ἑλληνικῆς χώρας. Διῆλθεν οἷα βαθυνοία καὶ φιλοσοφικοῖς θεωρήμασι καὶ λογικαῖς ἀποδείξεσιν ἐπεκοσμοῦντο αἱ νομικαὶ παραδόσεις του καὶ συγγραφαὶ πρὸς φωτισμὸν τῆς ἐν παιδείᾳ καὶ δόξῃ ἀναγενομένης Ἑλλάδος. Τερματίζων δὲ τὸ ἐγκώμιον ἔλεγε· — Δικαίως ὁ Ἕλλην οὗτος, ὃς βλαστὸς καὶ κλέος τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχει, ἀπολαύει νῦν παντὸς περὶ τὴν ἐπιστήμην τῶν νόμων κοσμήματος, οἷα ἡ Ἀκαδημιακὴ σύγκλητος ὀφείλει βραβεύειν τοὺς προσαγορευομένους νομοδιδάκτορας ἐπὶ τιμῇ, συγκαταλέγουσα αὐτὸν ἐν τῷ μεγάλῳ βιβλίῳ τῶν σοφῶν, περιβάλλουσα δακτύλιον καὶ στέφανον, καὶ παρέχουσα ἄσπασμόν καὶ πᾶσαν εὐρύτητα ἐν ἐξασκήσει τῆς ἐπιστήμης. Εὐθὺς δὲ ὁ κοσμήτωρ τῆς σχολῆς περιέβαλε τὴν τήβεννον, καὶ ἔφορει τὸ τετραγωνοειδὲς κάλυμμα τῆς κεφαλῆς· ὁ δὲ Πρύτανης ἀναγνοὺς τὸ ἐπὶ τιμῇ δίπλωμα τῆς νομικῆς, περιέβαλε τὸν δακτύλιον, καὶ ἡσπάζετο αὐτὸν ὡς καὶ οἱ ἄλλοι καθηγηταί. Τὸ δίπλωμα φέρει ἐπὶ κεφαλῆς τὸ ὄνομα τοῦ περικλεοῦς νομοδιδασκάλου Ἰωάννου Καρμενιάνου Πρυτάνεως καὶ τοῦ μεγάλου δουκὸς Ἐτρουρίας Λεοπόλδου

ἡγεμονεύοντος. Τὸ δὲ ἐγκώμιον τοῦ Βοναμένου oratio soleniter habita in aula majori Academiae Pisanae legum canonicarum par prof: equum Nicolaus Maniakes. An tecessor lauream consequetur die xxii quintilis Mccccxvii· ἔχει δὲ ἐπὶ κορωνίδα τὸ χρυσοστόμιον· Οὐ μόνον τὸ μετιέναι καὶ ζηλοῦν ἀρετὴν, ἀλλὰ καὶ τὸ τοὺς μετιόντας ἐπαινεῖν φέρει τινὰ μισθὸν ἡμῖν μικρὸν (ὁμιλία Β΄.)

Συγγράμματα τοῦ Μανιάκη ἐσώθησαν τὰ ἑξῆς·

- 1) Πολιτικὴ οἰκονομία.
- 2) Ἐθνικὸν δίκαιον.
- 3) Ἑρμηνεία τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου.
- 4) Ἱστορία τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου.
- 5) Γενικὴ ἱστορία κατὰ τὸν μεσαιῶνα.
- 6) Διάφοροι λόγοι ἐκφωνηθέντες ἐν τῇ Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ καὶ διαφόροις ἐκπαιδευτικοῖς καταστήμασιν.

Ἐν Κερκύρᾳ δὲ διατρίβων, δὲν ἡμέλησε σχέσεων πρὸς σπουδαίους ἀνδρας, οὔτε ἀτυχημάτων τῆς πατρίδος Πάργας, οὔτε συμβουλῶν εἰς τὰς δυσχερεῖς τότε περιστάσεις τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸ πηδάλιον τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς Καποδιστρίου ἀγομένης. Καὶ δήπου συνίστα τὸν δόκτορα Παγκερτῶνα, ἀνδρα ὃν ἐγνώρισεν ἐν Ἀγγλίᾳ πρὸς τὸν Ἐμμανουὴλ Θεοτόκην βαρῶνα καὶ προθυμότατον νὰ δεξιούται οἷονδῆποτε ἔγκριτον ἐν παιδείᾳ, ὅστις ἐκ τῆς νήσου Κερκύρας διέβαινε. Ὁ Πάγκερτων μετέβαινε εἰς Ἀσίαν, ὡς ἀπεσταλμένος παρὰ τῆς ἐν Λονδίῳ Βιβλικῆς ἐταιρίας, ἐπὶ διαδόσει χριστιανικῆς διδασκαλίας γραμμάτων καὶ πολιτισμοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους λαούς. Ἡ ἐταιρία εἶχε τότε μεταφράσει τὰς γραφὰς εἰς ὅλας τὰς γράφομένας γλώσσας τοῦ κόσμου. «Καὶ δι' αὐτῆς (ἔλεγεν ὁ Μανιάκης παριστῶν τὸν ἱεραπόστολον Παγκερτῶνα πρὸς τὸν βαρῶνα Θεοτόκην) ὁ χριστιανισμὸς, ἡ ἠθικὴ παιδεία καὶ ὁ πολιτισμὸς διασπείρονται ὑπ' ἀνδρῶν καλοκάγαθων καὶ φιλανθρώπων. Ἐπειδὴ δὲ Ἰταρίων τις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μετέφρασε κατ' ἐντολὴν τῆς ἐταιρίας εἰς τὴν ἀπλοελληνι-

κὴν γλῶσσαν τὴν παλαιὰν καὶ νέαν διαθήκην, καὶ διὰ τὸ ὕφος, ὃ ἐχρήσατο, καὶ τὴν παρεννόησιν ἐνίοτε τοῦ κειμένου τὴν μετάφρασιν ὑπὸ τοῦ Ἰλαρίωνος ἐγὼ δὲν ἐγκρίνω, ἀλλ' ὡς ἐξέφρασα ἄλλοτε πρὸς τὸν γραμματέα τῆς ἐταιρίας Πλάσκει, καλὸν νομίζω νὰ γένη ἄλλη μετάφρασις ἐν Κερκύρα καὶ οὐχὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐντεῦθεν νὰ διαδοθῇ εἰς Ἑλλάδα, διότι οἱ Ἕλληνες τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἐπειδὴ νομίζουν ὅτι ὁ παρὼν Πατριάρχης δὲν ἐξελέχθη κατὰ νόμον, βεβαίως δὲν θὰ δεχθῶσι τὰς βίβλους, ὡς γενομένας ὑπὸ τὸ κύρος ἐνὸς Πατριάρχου, ὃν ὡς νόμιμον αὐτοὶ δὲν ἀνεγνώρισαν. » Συνεπῶς τῇ εἰσηγήσει τοῦ Μανιάκη Ἰόνιος Κυβέρνησις, τῇ συνεργείᾳ τοῦ βαρῶνος Θεοτόκη, ἀνεγνώρισε τὴν ἐταιρίαν αὐτὴν, καὶ ἐβοήθει καὶ τὴν τύπωσιν. Ὡρίσθησαν δὲ τότε ἐπὶ τῆς μεταφράσεως οἱ θεολογοδιδάσκαλοι ἱερεῖς Κωνσταντῖνος Τυπάλδος καὶ Θεόκλητος Φαρμακίδης, καθηγηταὶ τῆς Θεολογίας ἐν τῇ Ἰονίᾳ Ἀκαδημίᾳ, καὶ ὁ Νεόφυτος Βάμβας ὁ διευθύνων τότε τὸ ἐν Κεφαλληνίᾳ λύκειον ὑποτρόφων Ἰόνων.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ ἡλευθερωμένῃ Ἑλλάδι τῷ 1827 ἤριζον καὶ ἐστασίαζον πολιτικοὶ καὶ δημοσιογράφοι κατὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐλευθεροτυπίας, ὁ Μανιάκης πρόμαχος τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου ἔγραψε σπουδαῖον ἄρθρον περὶ ἐλευθερίας τῆς τυπογραφίας, ὃ ἐσώθη ἀκέραιον ἐν τῇ ἐπιστολογραφίᾳ αὐτοῦ, ἔλεγε δὲ ἐν τῇ διατριβῇ. — Τὸ σκέπτεσθαι εἶναι φυσικὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον, καθὼς καὶ τὸ συγκοινωνεῖν διὰ τοῦ προφορικοῦ λόγου τὰς ἐννοίας καὶ ιδέας του. Ὅταν ὁμως ἐμποδίζεται ἀπὸ τὸ νὰ ἐνεργήσῃ δημοσίως αὐτὸ τὸ φυσικὸν δικαίωμα, ὁ ἄνθρωπος μηχανᾶται νὰ συνάξῃ κρυφίως ἄλλους ἐμπιστευμένους του, διὰ νὰ φανερόνῃ εἰς αὐτοὺς τοὺς σκοποὺς, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν νὰ ἐκτελέσῃ τὸν φυσικὸν τοῦτον νόμον. Διὰ τοῦτο οἱ προφυλακτικοὶ ἢ φίλαυτοὶ οὗτοι πολιτικοὶ δὲν στοχάζονται, ὅτι ὁ ὁδηγὸς τῆς κοινωνίας, ἥτοι ὁ ἡγεμὼν, ἔγεινε διὰ τῆς συμφωνίας καὶ συγκατανεύσεως τῶν μελῶν

τῆς; Διότι ἂν σκεφθῶσι καὶ ὀλίγον εἰς τοῦτο, θέλει ἴδωσι φανερώς ὅτι, ὅταν οἱ ἄνθρωποι δημοσιεύωσιν ἐλευθέρως διὰ τῆς τυπογραφίας τὰς ιδέας των, εἶναι διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον ἢ ὄχι. Ἐὰν μὲν ἦναι διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον, ὁ δημοσιεύσας ὡς γνωστὸν δὲν κάμνει ἄλλο, εἰμὴ νὰ ἐπαναλάβῃ ἐκεῖνο, ἀποῦ οἱ ἄλλοι στοχάζονται καὶ αἰσθάνονται. Ἐὰν δὲ διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον δὲν ἦναι, ἀλλὰ μόνον διὰ φιλαύτους σκοποὺς, τότε ὁ δημοσιεύσας ἀναιρεῖται, καὶ ἡ ιδέα του ἀποδεικνύεται ἐσφαλμένη ἀπὸ τὸν λαόν, ὅστις συλλογίζεται ἄλλοτρόπως τοῦ δημοσιεύσαντος. Ἐν συντόμῳ δὲ ἡ πεῖρα μᾶς διδάσκει ὅτι ἡ ἐλευθερία τοῦ λέγειν καὶ γράφειν τὰς ιδέας του ὁ καθεὶς ἐλευθέρως, εἶναι τὸ φυσικὸν δικαίωμα· καὶ ὅστις ἐναντιοῦται εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦτου πράττει ἐναντίον εἰς τὸν νόμον τῆς φύσεως.

Κορυφὸς 7 Φεβρουαρίου 1827 Ε. Ν.

Ἐνῷ δὲ ὁ Σῆρ Στρατφόρδ Κάνιγγ πρέσβυς τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἀνεψιὸς Γεωργίου Κάνιγγ Ὑπουργοῦ τῆς Ἀγγλίας διέμενε ἐν Κερκύρᾳ, διευθετίζων τὰς Ἑλληνικὰς ὑποθέσεις μετὰ τῶν δύο ἄλλων ἀντιπροσώπων τῶν δυνάμεων, κατὰ τὰς εἰσηγήσεις τοῦ ἐν Λονδίνῳ συμβουλίου περὶ τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων, ὁ Μανιάκης συνεσχέτισθη μετ' αὐτοῦ. Ἀναμιμνησκόμενος δὲ τῶν δεινῶν τῆς πατρίδος Πάργας, συνέταξεν Ἀγγλιστὶ ἀναφορὰν αὐτῷ ὑπὸ χρονολογίαν 5 Αὐγούστου 1828. Ταύτην ὑπέγραψαν τρεῖς τῶν ἐπισήμων τότε Παργίων τῶν ἐν Κερκύρᾳ προσφύγων Φώτιος Μανιάκης, Κωνσταντῖνος Δεσίλας καὶ Χριστόδουλος Δεσίλας. Ἐν αὐτῇ ἐξητεῖτο, ὅπως στέρξῃ μὲν τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ὑπογεγραμμένων Παργινῶν οἰκογενειῶν, παρακινήσῃ δὲ συνάμα τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν, συμφώνως τῇ συνθήκῃ τῶν 1800, ὅπως ἐπανέλθωσιν αἱ ῥηθεῖσαι οἰκογένειαι εἰς τὸ πατριον ἔδαφος, καὶ ἀναλάβωσι παρὰ τῆς ἐκεῖ Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας τὰ κτήματα

ἐπὶ ὑποσχέσει νὰ πληρύνωσι τὸ ἐν δέκατον τῶν προϊόντων τῆς γῆς, ὡς ἄλλατε εἶχεν ἀναφέρει ὁ Μανιάκης πρὸς τὸν θεῖόν του Ἰπουργὸν Γεώργιον Κάνιγγα ὃ δὲν ἔλαβε τότε αἴσιον πέρας διὰ τὰς ἀντιδράσεις τοῦ Ἀρμοστοῦ ἐν ταῖς Ἰονίοις.

Ἀλλ' ἐνῶ κατεγίνετο τοσοῦτον περὶ τὰ χρήσιμα τῆς πατρίδος καὶ τῶν γραμμάτων ὁ Μανιάκης, ὁ θάνατος τοῦ Λόρδου Γυλφὸρδ διέκοψε τὰς χρηστὰς ἐλπίδας καὶ τὰ αἴσια τῆς σπουδαζούσης Ἑλληνικῆς νεολαίας. Ἐθρήνησε καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων συναδέλφων καθηγητῶν καὶ σπουδαστῶν τὴν ἀπώλειαν τοῦ εὐεργετικωτάτου ἀνδρὸς τῆς Ἑλλάδος. Ἐγραψε τὸν πένθιμον στίχον του εἰς τὴν στήλην, ἐφ' ἧς ἐτέθη ἡ προτομή τοῦ Κόμητος ἀρχικαγκελαρίου τῆς Ἀκαδημίας. Ταύτην ὡς σημεῖον εὐγνωμοσύνης οἱ εὐεργετηθέντες καθηγηταὶ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ νεότης ἡγείρον ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας πρὸς τὸν Εὐεργέτην. Ἀλλ' οἱ ὑπότροφοι μετ' ὀλίγον διεσκορπίζοντο, καὶ οἱ καθηγηταὶ ἐξεροῦντο τῶν ἐπιμισθίων τοῦ Λόρδου. Ἐδραι τινὲς τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας δι' οἰκονομίαν κατηργήθησαν. Οἱ παύσαντες καθηγηταὶ Ἑλληνισταὶ διωρίσθησαν διευθυνταὶ τῶν συσταθέντων Λυκείων ἐν ἐκάστη νήσῳ. Ὁ Μανιάκης τότε διωρίσθη διεθυντὴς τοῦ Λυκείου Ἰθάκης· ἐχάρησαν οἱ συμπολίται τοῦ πολυμηχάνου Ὀδυσσεῶς ὅτι διδάσκαλον φιλομαθέστατον καὶ ζηλωτὴν ἔλαβον εἰς ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας των. Ὅτε δὲ ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Γεώργιος Δ' καὶ προστάτης τοῦ Ἰονίου Κράτους, καὶ τὸν διεδέχθη ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Γουλιέλμος συνέταξεν Ἑλληνιστὶ καὶ Ἀγγλιστὶ ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ τῆς Ἰθάκης ἐπιστολὴν συλλυπητήριον πρὸς τὸν νεοαγορευθέντα βασιλέα διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ. Ἐλεγε δὲ ἐν αὐτῇ — « Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ μὴ θρηνήσωμεν, Μεγαλειότατε, τὸν θάνατον ἐνὸς τοιοῦτου ἡγεμόνος, ὁ ὅποιος, ἀφοῦ ἡ θεία πρόνοια εὐδόκησε νὰ τεθῶσιν αἱ νῆσοι αὗται ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τοῦ

Βρετανικοῦ σκήπτρου, ἐξέτεινε πρὸς ἡμᾶς τὴν κραταιὰν χεῖρά του καὶ ἀφοῦ ἠσφαλίσθη ἡ πολιτικὴ ὑπαρξίς μας ἐπεσвреύθησαν εἰς ἡμᾶς καὶ ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, χωρὶς τῶν ὁποίων ὁ κοινωνικὸς βίος δὲν ἡμπόρει παρὰ νὰ ᾔηται ἀσταθῆς καὶ ἀβέβαιος; Οἱ θεμελιώδεις νόμοι τοὺς ὁποίους ἡ Μεγαλειότης του εὐμενῶς ἐπεκύρωσεν ἀπεδείχθησαν ἀπὸ τὴν πείραν, ὅτι εἶναι σύμφωνοι μὲ τὴν διάθεσιν τῶν λαῶν τούτων τῶν νήσων. Διότι μετὰ τὴν λαμπρὰν ἐκείνην ἐποχὴν καὶ ἡ κοινὴ ἡσυχία ἐφυλάχθη ἀτάραχος, καὶ ἡ ἀμερόληπτος ἐνέργεια τῆς δικαιοσύνης ὑπερασπίζεται θαυμασίως τὴν ζωὴν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν περιουσίαν. Ἡ παιδεία ἐκτείνεται ταχέως εἰς ὅλας τὰς κλάσεις τοῦ λαοῦ καὶ μάλιστα ἡ ἠθικὴ παιδεία τοῦ κλήρου. Ὁ ἠθικὸς χαρακτήρ μας καθημερινῶς προχωρεῖ βελτιούμενος. Αὐτὰ εἶναι ὅλα τὰ εὐεργετήματα, τῶν ὁποίων ἡμεῖς πρότερον ἐστερημένοι καὶ τώρα βλέπομεν ὀφθαλμοφανῶς, ὅτι πηγάζουσιν ἀπὸ τοὺς θεμελιώδεις ἐκείνους νόμους, τοὺς ὁποίους ἡ Μεγαλειότης του εἰς ἡμᾶς ἐχορήγησε καὶ ἀπὸ τὴν προστασίαν, τὴν ὅποیان εἰς ἡμᾶς ἔδωκεν. Ἀλλ' ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς προστασίας τὰ ὅποια ἡ Μεγαλειότης του εἰς ἡμᾶς ἐχορήγησε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ πολέμου, ὅστις διὰ πολλὰ ἔτη ἠκολούθησεν εἰς τὴν γειτονεύουσαν τρεῖς, καὶ κατὰ τὸν ὁποῖον ἡμεῖς ἐμείναμεν διόλου ἀτάραχοι· διότι μήτε ἡ ἡσυχία μας ἐβλάφθη ἀπὸ τὴν λοιμικὴν νόσον, καὶ τὸ ἐμπόριόν μας ἔμεινεν ἀνενόχλητον καὶ ἀνεμπόδιστον.»

Ἀξίον δὲ μνεῖας νὰ ἀναφέρωμεν τὴν δόκιμον τότε ἐν στίχοις μετάφρασιν Ἀγγλιστὶ τοῦ προτρεπτικοῦ εἰς σπουδὰς παιᾶνος τοῦ ἀοιδίου Κοραῆ

» Δεῦτε Ἕλληνες γενναῖοι
» Δράμετε προθύμως νῆοι
» εἰς τὸν θεῖον Παρνασσόν

» Πατρικὴν κληρονομίαν
» ἔχοντες τὴν εὐφροσύνην
» καὶ φιλίαν τῶν Μουσῶν.»

Αὕτη δὲ διεσώθη ὁλόκληρος, καὶ δεικνύει πόσον ὁ Μανιάκης κατεῖχε τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν, καὶ πόσον εὐστόχως τὴν μετεχειρίζετο καὶ εἰς ξένην στιχουργίαν καὶ ποιήσεις. Διότι οὐ μόνον ἐννοίας καὶ ὑποτυπώσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ ποιήματος ἠδυνήθη νὰ μεταποιήσῃ μὲ κυριολεκτικὴν ἀκρίβειαν, ἀλλὰ καὶ τὸ μέτρον τῆς Ἑλληνικῆς στιχουργίας νὰ διατηρήσῃ.

Ἐν Ἰθάκῃ ὁ Μανιάκης διαμένων, ἐνυμφεύθη πρόσφυγα τινὰ ἐκ τῶν πρωτίστων οἰκογενειῶν τῶν Πατρῶν τὸ ἐπώνυμον Μιχαλοπούλου. Αὕτῃ δὲ ἦν λογία· ἐλάλει ξένας γλῶσσας, καὶ διεύθυνε τὸ σχολεῖον τῶν κορασίων, ὃ συνέστησε προστασίᾳ καὶ δαπάνῃ τῶν εὐπορωτέρων οἰκογενειῶν τῆς νήσου ἐκείνης. Ἐνταῦθα ὁ Μανιάκης ἐτεκνοποίησε, καὶ ἐφειλκύσατο τὴν ὑπόληψιν τῶν ξένων, ὅσοι ἤρχοντο εἰς Ἰθάκην νὰ θαυμάσωσι τὰ ἔπη τῆς θείας Ὀδυσσεύς ἐπὶ τῶν διασωζομένων λειψάνων τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς.

Καίτοι δὲ ὁ Ἀρμοστής Φριδερίκος Ἀδάμ προσέφερεν αὐτῷ ὑψηλὰς δικαστικὰς θέσεις ἐν Κερκύρᾳ, καὶ ἐδύνατο νὰ ἀπολαύσῃ ὁ νομομαθὴς Μανιάκης πλουσίας μισθοδοσίας δικαστικῶν καὶ καθηγετικῶν ἐδρῶν, ὃ ἔρως καὶ ἡ προθυμία ὅπως ὁ ἐλευθερωθεὶς Ἑλληνικὸς λαὸς διαχειρίζηται τὰς ὑποθέσεις παρ' ἀνδρῶν ἀκεραίου χαρακτήρος καὶ φώτων, παρεκίνησαν αὐτὸν νὰ ἀπορρίψῃ τὰ ἐν Ἑπτανήσῳ πλούσια ἐπαγγέλματα καὶ νὰ τρέξῃ εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Κυβερνήτου ἀμοιροῦντος ἀνδρῶν εἰς διαχείρισιν δικαιοσύνης καὶ διεύθυνσιν τῶν τότε συσταθέντων δικαστηρίων.

Ἐπηρετῶν δὲ τὴν πατρίδα ὠφέλιμος ἐγένετο ὥς τμηματάρχης πρῶτον ἐν Ναυπλίῳ κατὰ τὰ γραφεῖα τῆς γραμματείας τῆς δικαιοσύνης. Εἶτα ἐπὶ ἀντιβασιλείας διωρίσθη Ἐφέτης ἐν Ἀθήναις. Κατὰ δὲ τὴν ἀνάβασιν τοῦ Ὁθωμανοῦ εἰς τὸν θρόνον ἐνηλικιωθέντος ἔλαβε τὴν θέσιν προέδρου Πρωτοδικῶν ἐν Πάτραις. Μετατεθεὶς εἰς Μεσολόγγιον τῷ 1856 παρρητήθη. Τότε ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν Αὐτοῦ ἐξοχότητα τὸν κό-

μητα Ἀρμανσπέρ Ἀρχικαγγελάριον τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου περὶ τῆς εἰσαχθείσης κακῆς ἀρχῆς, ὅτι οἱ νόμοι δύνανται νὰ ἔχωσιν ὀπισθοδρομικὴν δύναμιν, καὶ ὅτι ὁ μεταγενέστερος νόμος δύναται νὰ ἀφαιρέσῃ τὰ προσκτηθέντα δικαιώματα ἐκ τοῦ προγενεστέρου. Εἶτα συνέταξε καὶ διατριβὴν ἐν Πάτραις τῷ 1857 ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν διοικεῖται μὲ νόμους ἀλλὰ μὲ μυστικὰς εἰδικὰς διαταγὰς γενομένας κατὰ βούλησιν ἄλλων ἀρχῶν ἀνατρεπτικὰς τῶν νόμων. Ἀρχεῖται δὲ — «Ὡ πόποι· ἦ γὰρ μέγα πένθος Ἀχαιῖδα γαίαν ἱκάνοι. — Μεγίστη τῶντι θλίψις, μεγάλη κατήφεια, ἀπερίγραφτος λύπη κατακυριεύει τὴν ψυχὴν ἐκάστου εὐαισθήτου καὶ καλοβελήτου τῆς πατρίδος τοῦ Ἑλλήνος, ὁπόταν ἴδῃ, ὅτι τὸ δυστυχὲς, τὸ ταλαίπωρον, τὸ πολυπαθὲς ἔθνος του δὲν διοικεῖται μὲ δικαιοσύνην, δὲν διευθύνεται μὲ νόμους, ἀλλὰ καταδυναστεύεται μὲ μυστικὰς ἢ εἰδικὰς διαταγὰς, σχηματιζόμενας παρὰ τῶν ὑπαλλήλων τῶν διαφόρων γραμματειῶν, ἢ τῶν διοικητικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀρχῶν κατὰ βούλησιν καὶ ἀρέσκειαν αὐτῶν. — » Τὸ σπουδαῖον τοῦτο δημοσιογραφικὸν ἄρθρον ὑπὸ ἔποψιν ἱστορικὴν δίδει ἱκανὴν πληροφορίαν πῶς ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οἱ νόμοι ἐγίνοντο καὶ κατεστρέφοντο κατὰ τὰς διαθέσεις τῶν ὑπουργικῶν. Ἀγνοῶ δὲ, ἐὰν ἐδημοσιεύθῃ ἐν τινι τότε ἐφημερίδι.

Παραιτηθεὶς ὁ Μανιάκης τῶν δημοσίων θέσεων, ἔζη ἐν Πάτραις τὸν δικηγόρον μετερχόμενος μετὰ ζήλου τὰ δίκαια τῆς πλουσίας αὐτοῦ πελατείας προστατεύων, καὶ τὴν ἀγάπην τῶν ἀγαθῶν Πατρίων προσκτώμενος διὰ τιμιότητα, εὐπροσηγορίαν, παιδείαν καὶ πατριωτισμόν. Ἀπεβίωσε δὲ τῷ 1854, πένθος μὲν ἀπαρηγόρητον ἀφείλ τοῖς ὀρφανισθεῖσι τέκνοις, μνείαν δὲ διαρκὴ καταλιπὼν τοῖς πλησιάσασιν καὶ ὠφεληθεῖσιν ἐκ διδασκαλίας συγγραμμάτων καὶ νομομαθείας. Τὸν βίον αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Παππαδόπουλος Βρετὸς ἐν τῇ νεοελληνικῇ φιλολογίᾳ. Μνημόσυνον ἐτελέσθη παρὰ τῶν λογίων Πατρίως δικηγόρων

καὶ ἄλλων ἐπιφανῶν ἐν ὁμηγύρει πεν-
θίμως συνελθόντων. Ὁ δὲ καθηγητὴς Α.
Ῥουσόπουλος ἐξεφώνησεν ἐπικήδειον
λόγον τότε, περιγράφας τὰς ἐξόχους
ἀρετὰς τοῦ μακαρίτου.

Π. ΣΙΩΤΗΣ

ΣΑΙΚΣΠΗΡ

ΙΟΥΛΙΑ ΚΑΙ ΡΩΜΑΙΟΣ

(Συνέχεια.)

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α΄.

Τὸ σπήλαιον τοῦ ἀδελφοῦ
Δαυρεντίου.

[Εἰσέρχονται ὁ ἀδελφὸς Δαυρέντιος καὶ ὁ Πάρις.]

ΔΑΥΡΕΝΤΙΟΣ. — Τὴν πέμπτην εἶπατε,
κύριε; εἶναι πολὺ γρήγορα.

ΠΑΡΙΣ. — Τοιαύτη εἶναι ἡ θέλησις τοῦ
κυρίου Καπουλέτου, τοῦ πενθεροῦ μου.
Ἡ ἐπίσπευσις αὕτη μοὶ ἐφάνη ἐπικίν-
δυνος· ματαίως προσεπάθησα νὰ φέρω
πρόσκομμά τι.

ΔΑΥΡΕΝΤΙΟΣ. — Ἀγνοεῖτε ἀκόμη, εἶπατε,
τοὺς σκοποὺς τῆς μνηστῆς σας. Ἀληθῶς
ἀκολουθεῖτε πολὺ τολμηρὰν ὁδόν· ὅλα
αὐτὰ δὲν μὲ πολυαρέσουν.

ΠΑΡΙΣ. — Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἐξα-
δέλφου της Τυπάλδου, ἡ Ἰουλία εἶναι
βεβυθισμένη εἰς θλίψιν τὴν ὅποιαν οὐ-
δὲν δύναται νὰ νικήσῃ· ἀπωθεῖ πᾶσαν
παρηγορίαν καὶ δὲν θέλει νὰ τῇ ὁμιλῶσι
περὶ ἔρωτος. Ὡς ἤξεύρετε, ἡ Ἀφροδίτη
οὐδύλως μειδιᾷ ἐν μέσῳ τῶν δακρύων.
Ὅσον ἀφορᾷ τὸν πατέρα, αὐτὸς τὴν ἐπι-
τιμᾷ, καὶ δὲν θέλει νὰ τὴν βλέπῃ οὕτω
παραδεδομένην εἰς τὴν θλίψιν. Νομί-
ζει ἐν τῇ συνέσει του, ὅτι διὰ νὰ στα-
ματήσῃ τὸν ῥοῦν τῆς ὑπερτάτης θλί-
ψεως πρέπει νὰ σπεύσῃ τὴν ἑνωσίν μας.
Λέγει ὅτι ἡ μοναξία ὀξύνει τὰς θλίψεις
ἐφ' ὧν σταματᾷ ὁ λογισμὸς τῆς θυγα-
τρὸς του, καὶ ὁ γάμος αὗτος θὰ κατορ-

θώσῃ τοῦλάχιστον νὰ τὴν περισπάσῃ.
Τώρα γνωρίζετε, πάτερ μου, τὰ αἷτια
τῆς ἐπισπεύσεως ταύτης.

ΔΑΥΡΕΝΤΙΟΣ. (Κατ' ἰδίαν.) — Φεῦ! ἤξεύ-
ρω κάλλιστα τὰ αἷτια τὰ ὅποια θὰ τὴν
ἀναχαιτίσωσι. (Πρὸς τὸν Πάριον.) — Κό-
μη, ἰδοὺ ἡ μνηστὴ ἐρχομένη εἰς τὸ κελ-
λίον μου.

[Εἰσέρχεται ἡ Ἰουλία.]

ΠΑΡΙΣ. — Εἶμαι εὐτυχῆς, κυρία, συ-
ναντῶν ὑμᾶς ἥτις μετ' ὀλίγον θὰ γίνετε
σύζυγός μου.

ΙΟΥΛΙΑ. — Κύριε, αὐτὸ τὸ ὅποιον λέ-
γετε θὰ γίνῃ ἴσως ὅταν νυμφευθῶ.

ΠΑΡΙΣ. — Ἡ εὐτυχία αὕτη μοὶ ἐπιφυ-
λάσσεται· τὴν πέμπτην θὰ γίνω σύζυ-
γός σας.

ΙΟΥΛΙΑ. — Ὅ,τι πρέπει νὰ γίνῃ θὰ
γίνῃ.

ΔΑΥΡΕΝΤΙΟΣ. — Λόγοι τοῦ Εὐαγγελίου.

ΠΑΡΙΣ. — Ἦλθατε βεβαίως νὰ ἐξο-
μολογηθῇτε εἰς τὸν καλὸν αὐτὸν καλό-
γηρον;

ΙΟΥΛΙΑ. — Ἐὰν σᾶς ἀπεκρινόμην, τότε
ὑμεῖς, κόμη, θὰ καθίστασθε πνευματι-
κός μου.

ΠΑΡΙΣ. — Εἰπέτε του λοιπὸν ὅτι μὲ
ἀγαπᾶτε.

ΙΟΥΛΙΑ. — Θὰ περιορισθῶ εἰς τὸ νὰ
σᾶς εἶπω ὅτι τὸν ἀγαπῶ.

ΠΑΡΙΣ. — Εὐαρεστηθῇτε νὰ τοῦ εἰπῇ-
τε τὸ αὐτὸ καὶ δι' ἐμέ.

ΙΟΥΛΙΑ. — Ὑποθέσατε ὅτι ἐγένετο τοῦ-
το, ἡ ὁμολογία αὕτη γινομένη κατὰ τὴν
ἀπουσίαν σας θὰ εἶχε πλειότεραν ἀξίαν
ἢ ἐνώπιον ὑμῶν.

ΠΑΡΙΣ. — Φεῦ! διατί χαράττουσι τὰς
ὥραιας παρειάς σας τὰ δάκρυα ταῦτα;

ΙΟΥΛΙΑ. — Δὲν πρέπει νὰ τὰς φεισθῶ
ἐνεκα τῆς καλλονῆς των, καὶ συγχωρῶ
τὰ δάκρυα τὰ ὅποια τὰ ἀσχημίζουσι.

ΠΑΡΙΣ. — Τὰς ὑβρίζετε· καὶ αὐτὰ τὰ
δάκρυα εἶναι ὀλιγώτερον ὑμῶν σκληρά.

ΙΟΥΛΙΑ. — Ὁχι, κύριε, δὲν ὑπάρχει
ὑβρις· ὁμιλῶ περὶ ἑμαυτῆς, καὶ πρὸς
ἐμὲ μόνην ἀποτείνομαι.

ΠΑΡΙΣ. — Ἰουλία, συκοφαντεῖς τὴν
καλλονὴν σου, ἥτις ἀνήκει εἰς ἐμέ.

ΙΟΥΛΙΑ. — Εἰς ὑμᾶς, ἐὰν θέλετε· τὸ